

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»

Факультет психології

Кафедра загальної та клінічної психології

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

СУЧАСНА КЛІНІЧНА ПСИХОЛОГІЯ

Освітня програма “Клінічна та реабілітаційна психологія”

Спеціальність 053 “Психологія”

Галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол №1 від 28 серпня 2020 р.

м. Івано-Франківськ - 2020

ЗМІСТ

1. Загальна інформація
2. Анотація до курсу
3. Мета та цілі курсу
4. Результати навчання (компетентності)
5. Організація навчання курсу
6. Система оцінювання курсу
7. Політика курсу
8. Рекомендована література

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	СУЧАСНА КЛІНІЧНА ПСИХОЛОГІЯ
Викладач (-і)	Кандидат психологічних наук, доцент Мирослава Миронівна Кулеша-Любінець
Контактний телефон викладача	596066
Е-mail викладача	lyubinets@ukr.net
Формат дисципліни	Очна/заочна
Обсяг дисципліни	6 кредитів ЄКТС
Посилання на сайт дистанційного навчання	http://www.d-learn.pu.if.ua/
Консультації	кожна 4-а середа місяця
2. Анотація до курсу	
<p>Предметом вивчення курсу «Сучасна клінічна психологія» є основні теорії в дослідженні функціонування особи з розладами психічного (соматичного) здоров'я у вітчизняній та зарубіжній клінічній психології; закономірності диференціальної діагностики патопсихологічних реєстр-синдромів в процесі клініко-психологічного дослідження; психотехнології збереження (відновлення) психічного здоров'я і психологічного благополуччя.</p>	
3. Мета та цілі курсу	
<p>Мета: розширити та поглибити теоретичні уявлення студентів про особливості функціонування особи з розладами здоров'я, сформувати практичні навички проведення диференціальної діагностики в процесі клініко-психологічного дослідження та психологічної інтервенції. Завдання: ознайомлення студентів з особливостями функціонування особи з розладами здоров'я; оволодіння теорією, практикою клініко-психологічного дослідження та психодіагностики реєстр-синдромів; формування навичок психологічної інтервенції у сфері клінічної психології; розробка заходів з питань збереження психічного (соматичного) здоров'я та психологічного благополуччя.</p>	
4. Результати навчання (компетентності)	
<p>Загальні компетентності: ЗК 1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК 4. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми. ЗК 5. Цінувати та поважати різноманітність та мультикультурність. ЗК 6. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів). ЗК 7. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.</p>	

Спеціальні компетентності:

- СК 3. Обирати і застосувати валідні та надійні методи наукового дослідження та/або доказові методики і техніки практичної діяльності.
- СК 4. Здійснювати практичну діяльність (тренінгову, психотерапевтичну, консультаційну, психодіагностичну, профілактично-просвітницьку) з використанням науково верифікованих методів та технік.
- СК 7. Приймати фахові рішення у складних і непередбачуваних умовах, адаптуватися до нових ситуацій професійної діяльності.
- СК 8. Оцінювати межі власної фахової компетентності та підвищувати професійну кваліфікацію.
- СК 9. Дотримуватися у фаховій діяльності норм професійної етики та керуватися загальнолюдськими цінностями.
- СК 10. Здатність розробляти та впроваджувати інноваційні методи психологічної допомоги клієнтам у складних життєвих ситуаціях.
- СК 11. Здатність створювати, організовувати та реалізовувати різноманітні способи психологічного супроводу на етапах профілактики, лікування, та реабілітації.

Програмні результати навчання:

- ПР4. Робити психологічний прогноз щодо розвитку особистості, груп, організацій.
- ПР5. Розробляти програми психологічних інтервенцій (тренінг, психотерапія, консультування тощо), провадити їх в індивідуальній та груповій роботі, оцінювати якість.
- ПР6. Розробляти просвітницькі матеріали та освітні програми, впроваджувати їх, отримувати зворотній зв'язок, оцінювати якість.
- ПР9. Вирішувати етичні дилеми з опорою на норми закону, етичні принципи та загальнолюдські цінності.
- ПР10. Здійснювати аналітичний пошук відповідної до сформульованої проблеми наукової інформації та оцінювати її за критеріями адекватності.
- ПР12. Застосовувати відповідну наукову інформацію щодо вирішення проблем профілактики, збереження, відновлення здоров'я та реабілітації та оцінювати її за критеріями адекватності.
- ПР13. Використовувати модифікації існуючих наукових підходів і методів до конкретних ситуацій професійної діяльності психолога у медичних, санітарно-курортних та реабілітаційних закладах.

Методи навчання: репродуктивний, пояснювально-ілюстративний, частково-пошуковий, метод проблемного викладання, дослідницький метод.

5. Організація навчання курсу

Обсяг курсу

Вид заняття	Загальна кількість годин (денна / заочна форма навчання)
Лекції	24 /12
семінарські заняття / практичні / лабораторні	36 / 8
самостійна робота	120 /160

Ознаки курсу					
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)		Нормативний / вибірковий	
1	053 Психологія	1 курс		Нормативний	
Тематика курсу					
Тема, план	Форма заняття	Література	Завдання, год	Вага оцінки	Термін виконання
Змістовий модуль 1. Тема 1. Вступ до клінічної психології 1. Предмет та завдання клінічної психології. Розділи клінічної психології. 2. Завдання клінічної психології у сфері освіти, у сфері охорони здоров'я, у соціальній сфері. 3. Історія становлення клінічної психології 4. Сучасні проблеми охорони психічного здоров'я в Україні та за кордоном.	Лекція – 2 год., семінарське заняття – 2 год.	3,4,6,7,10,12,14,15	-підготувати термінологічний словник основних понять клінічної психології; -опрацювати класифікацію розладів психіки та поведінки МКХ-10 , 10/12	Тестування – 5 б. Самостійна робота - 1 б.	2 тиждень
Тема 2. Норма та патологія, здоров'я та хвороба у клінічній психології. 1. Поняття та різновиди норми. 2. Співвідношення понять «патологія» та «розлад». Критерії визначення психічного розладу. 3. Поняття «хвороба». Теоретичний конструкт	Лекція – 2 год., семінарське заняття – 4 год.	3,4,6,7,10,12,14,15	- опрацювати Концепцію розвитку охорони психічного здоров'я в Україні на період до 2030 р. - підготувати есе на тему «Сучасні проблеми охорони психічного здоров'я в Україні та за кордоном», 10/12	Усне та письмове опитування - 5 б., самостійна робота - 1 б.	3 тиждень

<p>хвороби. 4.Патопсихологічні реєстр-синдроми. 5. Співвідношення понять «норма» і «здоров'я» . Критерії психічного здоров'я (за ВООЗ). 6.Сучасні методи збереження психічного здоров'я.</p>					
<p>Тема 3. Методологія та основні методи клініко-психологічного дослідження. 1. Мета та завдання клініко-психологічного дослідження. Поняття про психологічний діагноз. 2. Діагностичні принципи- альтернативи розмежування психологічних феноменів і психопатологічних синдромів. 3.Особливості проведення клініко-психологічного інтерв'юю. 4. Метод аналізу історії життя та хвороби (анамнез). 5. Поняття про клініко-психологічний експеримент. 6. Метод генеограми у клінічній психології. 7. Проективна психодіагностика у клінічній психології.</p>	<p>Лекція - 4 год., семінарське (практичне) заняття – 4 год</p>	<p>1,3,4,5,6,9,10, 11, 14,16</p>	<p>-дослідити сімейну історію захворювань на основі методу генограми. Зробити висновок про генетичну схильність до того чи іншого захворювання, 10/12</p>	<p>Тестування – 5 б. самостійна робота - 1 б.</p>	<p>4тиждень</p>

<p>Тема 3. Методологія та основні методи клініко-психологічного дослідження. Спостереження як метод клініко-психологічного Дослідження Мета: сформуванню вміння спостерігати за поведінкою особи з розладами психічного здоров'я під час проведення психологом клініко-психологічного дослідження в умовах лікувально-профілактичного закладу; навчитися оформляти протокол спостереження і робити висновок; виховати толерантність та емпатію.</p>	<p>Практичне заняття – 2 год.</p>		<p>- здійснити підбір психологічних методик. Провести клініко-психологічне дослідження особи віком старше 40 років з метою виявлення рівня нервово-психічної стійкості, концентрації уваги, короткочасної пам'яті, опосередкованого запам'ятовування, логічного мислення, афективної сфери, самооцінки. Для виконання завдання можна застосувати наступні методики: методика «Прогноз», теплінг-тест, таблиці Шульте, тест десяти слів Лурії, Піктограма Лурії, Виключення зайвого, Складні аналогії, тест кольорових виборів Люшера, методика Дембо-Рубінштейн тощо. Форма звітності – конспект з описом клінічного інтерв'ю, протоколами, загальним висновком клініко- психологічного дослідження.</p>	<p>Усне опитування – 5 б. самостійна робота - 2 б.</p>	<p>5 тиждень</p>
<p>Змістовий модуль 2. Тема 4. Межові розлади особи. Невротичні розлади. 1. Межові розлади особи : загальна характеристика. 2. Невротичні реакції, стани, розвиток</p>	<p>Лекція - 2 год., семінарське заняття – 4 год.</p>	<p>3,4,6,10,11,14</p>	<p>-підготувати мультимедійну презентацію про один із видів невротичних розладів. Для цього студенти діляться на групи по-трьох (по-четверо) і готують</p>	<p>Усне опитування - 5 б. самостійна робота - 2 б.</p>	<p>6 тиждень</p>

<p>особистості. 3.Теорії та чинники розвитку невротичних розладів. 4.Класифікація невротичних розладів. 5. Мультимедійна презентація одного з невротичних розладів (на вибір студентів).</p>			<p>презентацію. Кількість слайдів – не більше десяти. У презентації має бути визначення невротичного розладу, його ознаки за МКХ-10, психотехніки корекції розладу, одну з яких студенти демонструють</p>		
--	--	--	---	--	--

10ї12

<p>Тема 5. Психосоматичні розлади.</p> <p>1. Психосоматичні співвідношення в межах норми.</p> <p>2. Основні теорії виникнення психосоматичних розладів.</p> <p>3. Класифікація психосоматичних розладів (за О. Чабаном, О. Хаустовою).</p> <p>4. Психологічний аналіз психосоматичних розладів.</p> <p>5.</p>	<p>Лекція – 2 год., Семінарське заняття – 2 год.</p>	<p>3,4,6,8,10,11,14</p>	<p>- опрацювати уніфікований клінічний протокол медико-психологічної допомоги при депресії (Режим доступу: http://moz.gov.ua/docfiles/dn_20141225_1003dod.pdf).</p> <p>- Дати письмову відповідь на питання:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Що таке депресія і яка розповсюдженість в Україні і за кордоном? 2) Які критерії дозволяють віднести особу до групи ризику? (с. 37, протокол) 3) Яка класифікація та критерії діагностики великого депресивного розладу (DSM-V) і депресивного епізоду (МКХ-10)? (с.38, протокол) 4) Які психологічні методики застосовують для скринінгу депресії? 5) Які методи психотерапії є доказовими? 	<p>Усне та письмове опитування - 5 б. самостійна робота - 1 б.</p>	<p>7 тиждень</p>
--	--	-------------------------	---	--	------------------

			б) Які заходи психоосвіти потрібно застосовувати при лікуванні депресії? 10/14		
Тема 6. Гострий стресовий розлад та ПТСР 1. Поняття та ознаки гострого стресового розладу. 2. Перша психологічна допомога. 3. Поняття та чинники Розвитку посттравматичного стресового розладу. 4. Критерії діагностики ПТСР. 5. Корекція ПТСР. 6. Ознаки ПТСР у дітей. 7. Діагностика та корекція ПТСР у дітей.	Лекція – 2 год., семінарське заняття – 4 год.	3,4,6,10,11,14,17	- законспектувати три психотехніки роботи з ПТСР : 1) Мюллер М. Якщо ви пережили психо-травмуючу подію / пер. з англ.. Д.Бусько, наук. ред.. К.Явна (Серія «Сам собі психотерапевт»). – Львів: Вид-во УКУ : Свічадо, 2014.- 120 с. 2) Протокол з діагностики та терапії ПТСР NICE [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://ipz.org.ua/index.php/vydavny_tstvo/94-knyhy-3/190-protokoly-z-diahnostyky-ta-terapii-ptsr-nice-2 3) Тарабрина Н.В. Практикум по психологии посттравматического стресса. СПб.: Питер, 2001. 272 с.,10/14	Усне опитування - 5 б. самостійна робота - 1 б.	8 тиждень
Тема 7. Розлади особистості. 1. Акцентуації особистості: сутність,	Семинарське заняття – 2 год.	3,4,6,10,11,14	-оформити співвідношення розладів особистості за МКХ-10 і видів психопатій у	Усне опитування - 5 б. самостійна робота - 1 б.	9 тиждень

<p>класифікація. 2. Характеристика та критерії діагностики розладів особистості. 3. Чинники виникнення розладів особистості. 4. Класифікація розладів особистості. 5. Особливості діагностики та корекції розладів особистості.</p>	<p>Лекція – 2 год.</p>		<p>вигляді таблиці; законспектувати один з клінічних випадків розладу особистості з художньої чи науково літератури (Еникеева Д. Д. Популярные основы психиатрии [Леонгард К. Акцентуированные личности [Электронный ресурс] / К. Леонгард. – К., 1981. – 389с. – Режим доступа: http://www.klex.ru/l1; Электронный ресурс] /Д. Д. Еникеева. – Д., 1997. – 432 с. – Режим доступа: http://www.klex.ru/cso), 10/14</p>		
<p>Тема 8. Психологія хворого та лікувального середовища. 1. Психологія сучасного хворого. Об'єктивна та суб'єктивна важкість захворювання. 2. Поняття, складові внутрішньої картини здоров'я. 3. Типи психологічного ставлення до хвороби. Поняття про агравацію, симуляцію, дисимуляцію). 4. Психологічні особливості лікувального середовища. Поняття про</p>	<p>Лекція - 2 год. семінарське заняття – 2 год.</p>	<p>3,4,6,10,14</p>	<p>- здійснити аналіз психологічних особливостей осіб з психічними розладами на прикладах, взятих з художніх фільмів Для цього слід обрати три фільми зі списку і написати психологічне есе. В есе потрібно вказати вік героя; психологічний феномен, що представлений у поведінці героя фільму (описати конкретні ситуації, що це підтверджують); причини формування феномену;</p>	<p>Тестування – 5 б. Самостійна робота - 2 б.</p>	<p>9 тиждень</p>

<p>госпіталізм. 5. Особливості взаємовідносин між хворими в лікувальному закладі. 6. Психологія медичного працівника. Поняття про ятрогенію.</p>			<p>соціальну ситуація розвитку; методи психологічного впливу, що можна порекомендувати у цьому випадку. Список фільмів: - Винні зірки (The Fault in Our Stars, 2014) - Все ще Еліс (<u>Still Alice</u>, 2014) - Хороші діти не плачуть (2012) - Брати (Brothers, 2009) - Сібїлла (Sybil, 2007) - Ігри розуму (A Beautiful Mind, 2001) - Краще не буває (As Good as It Gets, 1997) - Достукатись до небес (Knockin' on Heaven's Door, 1997) - Пролітаючи над гніздом зозулі (One Flew Over the Cuckoo's Nest, 1975), 10/14</p>		
<p>Тема 9. Психологія та психотерапія болю 1. Поняття, функції та види болю. 2. Чинники інтенсивності больового відчуття. 3. Теорії психічного болю. 4. Особливості діагностики та психотерапії хронічного</p>	<p>Семінарське заняття – 2 год.</p>	<p>3,4,6,10,14</p>	<p>- законспектувати питання теми: 1) Конечный Р, Психология в медицине [Электронный ресурс] / Конечный Р, Боухал М. – Прага : Авиценум, 1983. – 405 с. – Режим доступу: http://vprosvet.ru/bibliot</p>	<p>Тестування – 5 б. самостійна робота - 1 б.</p>	<p>10 тиждень</p>

<p>болю.</p>			<p>eka/bol/ 2) Хроническая боль как психосоматическая проблема /О.Г. Сыропятов, Н.А Дзеружинская., С.С. Яновский, О.П. Яновская. – К.: Наук. світ. – 2005., 10/14</p>		
<p>Тема 10. Спеціальна клінічна психологія. 1. Психологія хворих з внутрішніми захворюваннями. Специфіка діяльності психолога в терапевтичному відділенні. 2. Психологія хворих з акушерською та гінекологічною патологією. Специфіка діяльності психолога в гінекологічному відділенні. 3. Психологія хворих в доопераційний та післяопераційний періоди. Специфіка діяльності психолога в хірургічному відділенні. 4. Психологія хворих з косметичними дефектами Специфіка діяльності психолога в дерматологічному</p>	<p>Лекція – 2 год., семінарське заняття - 2 год.</p>	<p>3,4,6,10,13,14</p>	<p>- законспектувати питання семінару: 1) Никоненко Ю.П. Клінічна психологія: навчальний посібник [Електронний ресурс]/ Укл. Ю. П. Никоненко. – Київ : КНТ, 2016. – С.269-295, 320-358. – Режим доступу: http://culonline.com.ua/Books/klinychna_psychologia.pdf 2) Конечный Р, Психология в медицине [Електронний ресурс] / Конечный Р, Боухал М. – Прага : Авиценум, 1983. – 405 с. – Режим доступу: http://vprosvet.ru/biblioteka/hirurgi 10/14</p>	<p>Усне опитування - 5 б. самостійна робота - 1 б.</p>	<p>10 тиждень</p>

<p>відділенні.</p> <p>5. Психологія хворих з онкопатологією. Специфіка діяльності психолога з важкохворими.</p> <p>6. Психологія хворих з психічними захворюваннями. Специфіка діяльності психолога в психіатричній лікарні.</p>					
<p>Тема 11. Вікова клінічна психологія.</p> <p>1. Розлади психіки і поведінки у немовлячому та ранньому віці.</p> <p>2. Психосоматичні розлади у дітей дошкільного та молодшого шкільного віку.</p> <p>3. Розлади поведінки у підлітків.</p> <p>4. Психопатологія юності.</p> <p>5. Розлади психіки і період дорослості, осіб похилого та старечого віку.</p>	<p>Лекція – 2 год.</p> <p>семінарське заняття – 2 год.</p>	3,4,6,7,10,11,14	<p>- законспектувати питання теми з джерел:</p> <p>1) Федосова Л.О. Клінічна психологія: навчальний посібник / Л. О. Федосова. – К., 2013. – С.201-224;</p> <p>2) Никоненко Ю.П. Клінічна психологія: навчальний посібник [Електронний ресурс] / Укл. Ю. П. Никоненко. – Київ : КНТ, 2016. – С. 310-318. – Режим доступу: http://culonline.com.ua/Books/klinychna_psychologia.pdf 10/14</p>	<p>Тестування - 5 б.</p> <p>самостійна робота - 1 б.</p>	11 тиждень
<p>Тема 12. Основи психології здоров'я, психогігієна та психопрофілактика у клінічній психології.</p> <p>1. Поняття про здоров'я,</p>	<p>Лекція - 2 год.,</p> <p>семінарське (практичне) заняття – 4 год.</p>	3,4,6,10,11,14	<p>- провести захід просвітницького спрямування з питань збереження психічного здоров'я та психологічного благополуччя в умовах ЛПЗ (програма заходу, буклет).</p>	<p>Тестування - 5 б.</p> <p>самостійна робота - 5 б.</p>	12 тиждень

його рівні та складові. 2. Поняття про внутрішню картину здоров'я. 3. Психогігієна у клінічній психології. Методи психогігієни. 4. Поняття психопрофілактики. Етапи психопрофілактики. 5. Психопрофілактика розладів психічного здоров'я. 6. Просвітницький захід на базі ЛПЗ.					
---	--	--	--	--	--

6. Система оцінювання курсу

Загальна система оцінювання курсу	<p>Основними критеріями, що характеризують рівень компетентності студента при оцінюванні результатів навчання з навчальної дисципліни, є: - своєчасне і у повному обсязі виконання всіх навчальних завдань, що передбачені робочою програмою навчальної дисципліни; - глибина і характер знань навчального матеріалу за змістом навчальної дисципліни, що міститься в основних та додаткових рекомендованих літературних джерелах; - вміння самостійно аналізувати явища, що вивчаються, у їх взаємозв'язку та розвитку; - вміння застосовувати методи психологічної діагностики та психопрофілактики на практиці; - вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних задач.</p> <p>Оцінювання знань студентів здійснюється за 100-бальною шкалою, де 50 балів відводиться на оцінку усних та письмових відповідей студентів (тестування, презентації, виконання самостійної роботи та контрольної роботи) і 50 балів – на оцінювання відповідей студентів на екзамені.</p> <p><u>Поточний та модульний контроль (50 балів).</u> На семінарських заняттях студенти за усну відповідь та письмову відповідь (тестування) максимально можуть отримати 5 балів. При цьому, студенти здійснюють огляд літератури за ключовими поняттями теми, анотують та конспектують першоджерела, оформляють відповіді на питання семінару у вигляді асоціативних малюнків-схем, пишуть есе, розглядають клінічні випадки, дискутують з приводу напрямків психологічної допомоги особам, розробляють заходи психологічної просвіти з питань збереження психічного здоров'я і стану психологічного благополуччя. Усне опитування студентів може здійснюватися</p>
-----------------------------------	---

індивідуально або фронтально. Загальний бал за цей вид роботи по кожному змістовому модулю виводиться з середнього балу за всі усні і письмові відповіді.

Оцінка **«відмінно»** ставиться за наявність у студента вичерпних і правильних знань щодо головних проблем курсу, розгляду яких були присвячені лекційні та семінарські заняття. Притім, знання мають бути осмисленими, що виявляється у повноті та адекватності їх пояснення. Вміння підходити до виконання завдань не лише у форматі репродукції, а й з елементами креативності.

Оцінка **«добре»** ставиться за наявність у студента знань щодо більшості тем з дисципліни «Сучасна клінічна психологія», які передбачені навчальною програмою. Притім, знання характеризуються адекватністю, але є частково усвідомленими (студент за формою відповідає правильно, а пояснити смисл може не завжди).

Оцінка **«задовільно»** ставиться за наявність у студента фрагментарних знань з дисципліни, які при цьому не завжди точно ним розуміються і недостатньо повно вербалізуються.

Оцінка **«незадовільно»** ставиться за відсутність у студента знань щодо головних проблем з дисципліни «Клінічна психологія», або ж за наявність часткових знань, які він неправильно розуміє і неправильно трактує.

Самостійна робота

Самостійна робота студентів максимально оцінюється залежно від виду роботи. За конспектування матеріалів з актуальних питань клінічної психології студенти отримують 1 бал; за есе, генограму – 1 бал; за оформлення матеріалів клініко-психологічного дослідження – 2 бали; за мультимедійну презентацію повідомлення про невротичні розлади – 2 бали; за оформлення матеріалів діагностики депресії в осіб – 1 бал; за аналіз художніх фільмів з питань клінічної психології – 2 бали; за оформлення порівняльної таблиці розладів особистості та психопатій – 1 бал; за проведення просвітницького заходу для пацієнтів (їх родичів, медперсоналу – на вибір) ЛПЗ з питань збереження психічного здоров'я та психологічного благополуччя – 5 балів.

Вимоги до просвітницького заходу з питань збереження психічного здоров'я в умовах лікувально-профілактичного закладу:

Виступ на просвітницьку тематику для пацієнтів(медперсоналу) лікарні є формою самостійної роботи студентів під час вивчення дисципліни.

Метою заходу є поглиблене вивчення студентами психологічних особливостей пацієнтів із соматичною патологією та спроба практичної просвітницького напрямку психолога лікувально-профілактичного закладу.

Для досягнення мети студенти розподіляються по-двоє чи по-трьох, обирають тему та виступають

в одному з відділень клінічної лікарні.

Структура виступу:

1. Вступ (вказується тема, її актуальність).
2. Теоретична частина (включає аналіз медико-психологічної літератури з досліджуваної теми).
3. Практична частина (містить психологічні рекомендації для пацієнтів (медперсоналу) з досліджуваної теми).
4. Висновки.
5. Додатки (включають аудіо-, відеозаписи або фотознімки, довідкову інформацію, буклети, брошури тощо).

Оцінювання виступу студентів здійснює викладач за орієнтовною анкетною. Критеріями оцінювання є досягнення мети, актуальність теми, відповідність теми виступу та аудиторії, тривалість, доступність викладу, використання унаочнення, дотримання структури виступу, наявність зворотного зв'язку, комунікативні здібності.

Вимоги до оцінювання просвітницького заходу, що оцінюється у 5 балів:

5 балів виставляється, якщо завдання актуальне, виконано вчасно і в повному обсязі, відповідає обраній темі і меті, триває не менше 15-20 хв., є доступним для аудиторії, використовуються унаочнення, дотримана структура виступу, наявний зворотній зв'язок, проявлені комунікативні здібності.

4 бали виставляються, якщо завдання актуальне, виконано вчасно і в повному обсязі, проте є помилки; відповідає обраній темі і меті, триває менше 15-20 хв., є доступним для аудиторії, використовуються унаочнення, дотримана структура виступу, зворотній зв'язок наявний частково, проявлені комунікативні здібності.

3 бали виставляються, якщо завдання актуальне, виконано вчасно, але не в повному обсязі, є помилки; відповідає обраній темі і меті, триває менше 10 хв., є малодоступним для аудиторії, унаочнення не використовуються, дотримана структура виступу, зворотній зв'язок наявний частково, проявлені комунікативні здібності.

2 бали виставляються, якщо завдання актуальне, виконано вчасно, але не в повному обсязі, є помилки; мало відповідає обраній темі і меті, триває менше 10 хв., є малодоступним для аудиторії, унаочнення не використовуються, не дотримана структура виступу, зворотного зв'язку немає, проявлені комунікативні здібності.

1 бали виставляються, якщо завдання актуальне, виконано не вчасно і не в повному обсязі, є помилки; не відповідає обраній темі і меті, триває менше 5 хв., є малодоступним для аудиторії,

унаочнення не використовуються, не дотримана структура виступу, зворотного зв'язку немає, не проявлені комунікативні здібності.

0 балів виставляється, якщо завдання не виконано.

Для оперативного опитування студентів на семінарських заняттях використовують тестовий контроль знань з тем, які виносяться на самостійне опрацювання. Для цього передбачені завдання з вибором однієї правильної відповіді з чотирьох запропонованих, завдання на встановлення правильної відповідності, завдання на встановлення правильної послідовності. Сукупна кількість балів за тест – 5 балів.

Для оперативного опитування студентів на семінарських заняттях використовують *тестовий контроль знань* з тем, які виносяться на самостійне опрацювання. Для цього передбачені завдання з вибором однієї правильної відповіді з чотирьох запропонованих, завдання на встановлення правильної відповідності, завдання на встановлення правильної послідовності. Сукупна кількість балів за тест – 5 балів. Завдання з вибором однієї правильної відповіді передбачають перевірку цілої низки знань, умінь, навичок (знання термінів, процесів тощо, вміння конкретизувати, вміння виділяти головне, вміння визначати передумови, причини, сутність розвитку розладів психіки). Завдання вважається виконаним, якщо студент вказав правильний варіант відповіді, і оцінюється у 0,5 бала. Завдання на встановлення правильної відповідності (логічні пари). До кожного завдання подано інформацію, що позначено цифрами (лівий стовпчик) та буквами (правий стовпчик). Виконуючи завдання, необхідно установити відповідності між двома групами інформації, позначеної цифрами та буквами (утворити логічні пари). Кожна правильно визначена логічна пара оцінюється в один бал. Максимальна кількість балів за завдання – 2. Завдання на встановлення правильної відповідності. До кожного завдання подано перелік процесів, симптомів тощо, позначених буквами. Їх необхідно розташувати у правильній послідовності. Завдання вважається виконаним, якщо студент визначив правильну послідовність, і оцінюється в 1 бал.

Контрольні роботи (2) студентів максимально оцінюється у 5 балів кожна. При цьому. 5 б. виставляється, коли питання контрольної роботи розкриті повністю, наведені приклади описаних явищ, подано обґрунтування виникнення того чи іншого явища. 4 б. виставляються у разі недостатнього аналізу явища, наведено лише один приклад, питання розкрито не в повній мірі, проте студент дав відповіді на всі питання. 3 б. за контрольну роботу виставляється, коли студент не відповів на одне питання контрольної роботи, дав часткові відповіді на решта і не навів приклади описаних явищ. 2 б. виставляється, коли студент не відповів на половину питань, проте дав часткові малозмістовні відповіді на решта. 1 б. виставляється студенту, який не

відповів на жодне питання, або у відповідях не розкритий зміст питання.
Підсумковий контроль (50 балів) здійснюється у формі виконання письмово-усних завдань або тестових екзаменаційних завдань (за рішенням кафедри). На екзамен виносяться питання програми навчальної дисципліни «Сучасна клінічна психологія», завдання, що потребують творчої відповіді та вміння синтезувати отримані знання та застосувати їх для вирішення практичних завдань.

Форми оцінювання в університеті регламентуються Положенням про порядок організації та проведення оцінювання успішності студентів. Режим доступу: <https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2019/11/PORYaDOK-Orhanizatsii-Ta-Provedennia-Otsiniuvannia-Uspishnosti-Studentiv-Prykarpatskoho-Natsionalnoho-Universytetu-Im.-Vasyliia-Stefanyka.pdf>

Розподіл балів, що отримують студенти

Поточне опитування та самостійна робота											Іспит	Сума
Змістовий модуль 1			Змістовий модуль 2									
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11		
Усне та письмове опитування, тестування – 5 б. Самостійна робота – 5 б.			Усне та письмове опитування, тестування – 15 б. Самостійна робота – 15 б.								50	100
Контрольні роботи (2) – 10 б.												

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою (пояснення)
90 – 100	A	відмінно (відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок)
80 – 89	B	дуже добре (вище середнього рівня з кількома помилками)
70 – 79	C	добре (загалом правильне виконання з певною кількістю суттєвих помилок)
60 – 69	D	задовільно (непогано, але зі значною кількістю недоліків)

		50 – 59	E	достатньо (виконання задовольняє мінімальним критеріям)
		26 – 49	FX	незадовільно (з можливістю повторного складання)
		0-25	F	неприйнятно (з обов'язковим повторним курсом)

Вимоги до письмової роботи	Перед написанням письмової роботи у форматі тестів, контрольних робіт, самоаналізу тощо студенти отримують завдання та посилання на навчально-методичну й наукову літературу для самостійної підготовки.
Семінарські заняття	Оцінюються за п'ятибальною системою.
Умови допуску до підсумкового контролю	Виконання усіх запланованих освітньою програмою дисципліни форм навчальної роботи, які підлягають контрольному оцінюванню. Пропущені заняття відпрацьовуються протягом місяця (усно або ж за допомогою тестів) після пропущеного заняття. Самостійна робота (конспект) повинні бути здані до завершення змістового модуля з теми. Мінімальна кількість балів для допуску до підсумкового контролю – 26 балів.

7. Політика курсу

Політика курсу передбачає перездачу усіх невиконаних завдань внаслідок пропущених занять без поважних причин. Відпрацювати пропущені заняття студенти зможуть письмово (виконати тести, написати контрольну роботу, виконати творчу роботу та ін.) або усно протягом місяця після пропущеного заняття. У випадку невиконання студентами вищезначених вимог, запозичених робіт, випадків плагіату, виявів академічної недоброчесності (списування) студент буде недопущений до здачі підсумкового контролю. Студенти, які навчаються за індивідуальним графіком, виконують всі завдання згідно вимог, проходять тестування за темами. Студент набирає 50 балів за роботу впродовж семестру (мінімум – 26 балів) та 50 балів – за іспит.

8. Рекомендована література

Основна:

1. Галецька І. Клініко-психологічне дослідження: навч. Посібник. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2015. 242 с.
– Клінічна психодіагностика: практикум / Редактор-упорядник проф. М.В.Миколайський. Івано-Франківськ: Місто НВ, 2006. 228с.
2. Клінічна психологія: словник-довідник / Авт.- уклад. С. В. Діденко К.: Академвидав, 2012. 320 с.
3. Кулеша-Любінець М.М. Клінічна психологія : методичні рекомендації для студентів спеціальності 053 «Психологія» Івано-Франківськ: Видавець Кушнір Г. М., 2016. 72 с.
4. Максименко С. Д. Медична психологія / [Максименко С.Д., Цехмістер Я.В., Коваль І. А., Максименко К. С.]; за заг. ред. С. Д. Максименка К., 2014. 520 с.
5. Мушкевич М. І. Клінічна психодіагностика: методичні рекомендації для студентів ф-ту психол. Луцьк, 2006. 170 с.

6. Никоненко Ю.П. Клінічна психологія: навчальний посібник [Електронний ресурс]. Київ : КНТ, 2016. 368 с. Режим доступу: http://culonline.com.ua/Books/klinychna_psychologia.pdf
7. Федосова Л. О. Клінічна психологія: навчальний посібник К.: ДП «Вид. дім «Персонал», 2013. 248 с.
8. Чабан О.С., Хаустова О. О. Психосоматична медицина (аспекти діагностики та лікування) К., 2000.
9. Блейхер В.М., Крук И. В. Патопсихологическая диагностика. К., 1986. 280 с.
10. Карвасарский Б.Д. Клиническая психология. СПб: Питер, 2004. 960 с.
11. Карсон Р., Батчер Дж., Минека С. Анормальная психология. 11-е изд. СПб.: Питер, 2004. 1167 с.
12. Клиническая психология / Под ред. М. Перре, У. Бауманна. СПб.: Питер, 2002.
13. Конечный Р. Психология в медицине [Електронний ресурс] / Конечный Р, Боухал М. Прага : Авиценум, 1983. 405 с. Режим доступу: <http://vprosvet.ru/biblioteka/konechnyj-bouhal-psihiologiya-v-medicine/>
14. Менделевич В.Д. Клиническая и медицинская психология: Практическое руководство. М: «Медпресс», 1998. 592 с.
15. Репина Н.В. та ін. Основы клинической психологии Ростов н/Д: Феникс, 2003. 480с.
16. Соммерз-Фланаган Дж. и Р. Клиническое интервьюирование. М., 2006. – 672 с.
17. Тарабрина Н.В. Практикум по психологии посттравматического стресса / Н.В.Тарабрина. – СПб.: Питер, 2001. – 272 с.

Допоміжна:

18. Галецька І., Сосновський Т. Психологія здоров'я: теорія та практика. – Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2006 – 338 с.
19. Горбунова В. В. та ін. Соціально-психологічна підтримка адаптації ветеранів АТО: посібник для ведучих груп : навчальний посібник / Горбунова В. В., Карачевський А. Б., Климчук В. О., Нетлюх Г. С., Романчук О. І. – Львів : Інститут психічного здоров'я Українського католицького університету, 2016. – 91 с.
20. Закон України про психіатричну допомогу. – К. : Сфера, 2000. – 50 с.
21. Кулеша-Любінець М. М. Вплив фізичного Я-образу на стресостійкість чоловіків зрілого віку з цукровим діабетом [Електронний ресурс] / М. Кулеша-Любінець, М. Петрів // Матеріали XXXII Міжнародної науково-практичної інтернет- конференції «Проблеми та перспективи розвитку науки на початку третього тисячоліття у країнах Європи та Азії» (Переяслав- Хмельницький, 29-30 жовтня 2016 р.) – Режим доступу : <http://conferences.neasmo.org.ua/uk/conf/35/cat/11.-C.80-83>.
22. Кулеша-Любінець М. М. Особливості копінг-стратегій в осіб з ішемічною хворобою серця [Електронний ресурс] / М. Кулеша-Любінець // Збірник наукових праць: психологія Вип. 21. – Івано-Франківськ, 2016. – С.134-141. – Режим доступу: <http://www.journals.pu.if.ua/index.php/psp/article/view/1424/0>.
23. Міжнародний класифікатор хвороб. Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/Міжнародний_класифікатор_хвороб.
24. Москалець В. П. Психічне вигорання – реальність чи вигадка? / В. П. Москалець, Т. Колтунович // Практична психологія та соціальна робота. – 2012. – №1. – С.58-65.

25. Мюллер М. Якщо ви пережили психотравмуючу подію / пер. з англ.. Д.Бусько, наук. ред.. К.Явна (Серія «Сам собі психотерапевт»). – Львів: Вид-во УКУ : Свічадо, 2014. – 120 с.
26. Протокол з діагностики та терапії ПТСР NICE. Режим доступу: <http://ipz.org.ua/index.php/vydavnytstvo/94-knyhy-3/190-protokoly-z-diahnostyky-ta-terapii-ptsr-nice-2>
27. Синапсис діагностичних критеріїв DSM-V та протоколів NICE для діагностики та лікування основних психічних розладів у дітей та підлітків [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ipz.org.ua/index.php/vydavnytstvo/94-knyhy-3/190-protokoly-z-diahnostyky-ta-terapii-ptsr-nice-2>.
28. Уніфікований клінічний протокол первинної вторинної (спеціалізованої) та третинної (високоспеціалізованої) медичної психології. Депресія [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://moz.gov.ua/docfiles/dn_20141225_1003dod.pdf
29. Ферреро Б. 365 коротких історій для душі / Бруно Ферреро. – Львів: Свічадо, 2012. – 456с.
30. Шевцова О. Особливості валеонастанов як детермінант психологічного здоров'я особистості у дорослому віці [Електроннийресурс] / О. Шевцова. – Вісник Чернігівського національного педагогічного університету імені Т.Г.Шевченка. Серія: Психологічні науки – 2 (103). – 2012. – С. 178-181. – Режим доступу: http://elibrary.kubg.edu.ua/964/1/O_Shevtsova_JCHNPU%28PS%29_103_IPPO.pdf
31. Щотка О.П. Вікова психологія: практикум: Навчально-методичний посібник / О. П. Щотка. – Ніжин: Вид-во НДУ ім. М.Гоголя, 2006. – 307 с.
32. Айви А. Е. и др. Психологическое консультирование и психотерапия. Методы, теории и техники: практическое руководство / Айви А. Е., Айви М. Б., Саймен-Даунинг Л. – М., 1999.
33. Бурно М. Е. Клиническая психотерапия. Изд. 2-е, доп. и перераб. – М.: Академический Проект; Деловая книга, 2006. – 800с.
34. Буянов М. И. Ребенок из неблагополучной семьи: Записки дет. психиатра: Кн. для учителей и родителей / М. И. Буянов. – М.: Просвещение, 1988. – 207 с.
35. Венгер А. Л. Психологические рисуночные тесты: Иллюстрированное руководство / А. Л. Венгер. – М., 2003.
36. Гройсман А. Л. Клиническая психология, психосоматика и психопрофилактика: Монография / А. Л. Гройсман. – М., 2002. – 452 с.
37. Еникеева Д. Д. Популярныe основы психиатрии [Електронний ресурс] /Д. Д. Еникеева. – Д., 1997. – 432 с. – Режимдоступу: <http://www.klex.ru/cso>
38. Кабанов М. М. Методы психологической диагностики и коррекции в клинике / Кабанов М. М., Личко А. Е., Смирнов В. М. – Л: Медицина, 1983. – 312 с.
39. Кондрашихина О.А. Психогенетика: учебное пособие / О.А.Кондрашихина. – К., 2014. – 168 с.
40. Леонгард К. Акцентуированные личности [Електронний ресурс] / К. Леонгард. – К., 1981. – 389с. – Режимдоступу: <http://www.klex.ru/l>.

41. Личко А. Е. Психопатии и акцентуации характера у детей и подростков / А. Е. Личко. – Л.: Медицина, 1983.
42. Пезешкиан Н. Психосоматическая медицина и позитивная психотерапия / Н. Пезешкиан. – М., 1996.
43. Селье Г. Стресс без дистресса / Г. Селье. – М.: Прогресс, 1982.
44. Соколова Е. Т. Особенности личности при пограничных расстройствах и соматических заболеваний / Е. Т. Соколова, В. В. Николаева. – М., 1995.
45. Стайнер Дж. Психические убежища. Патологические организации у психотических, невротических и пограничных пациентов / Пер. англ. – М., 2013. – 239 с.
46. Старшенбаум Г. В. Психосоматика и психотерапия : исцеление души и тела / Г.В.Старшенбаум. – М., 2005. – 496 с.
47. Bezpłatna pomoc psychologiczna i psychoterapeutyczna w Warszawie: Wojewódzki Urząd Pracy w Warszawie Centrum Informacji i Planowania Kariery Zawodowej Warszawa, 2008. – 31 s.
48. Sek H. Psychologia kliniczna / Sek H. – Warszawa: PWN, 2006 – 2 Т.

Інформаційні ресурси в Інтернеті:

49. <http://vprosvet.ru/biblioteka/klinicheskaya-psihologiya/>
50. http://stud.com.ua/28948/psihologiya/klinichna_psihologiya
51. http://culonline.com.ua/Books/klinychna_psyhologia.pdf
52. <http://ulit.inf.ua/klinicheskaya-psihologiya-2.html>
53. <https://postnauka.ru/books/20050>

Викладач _____ **М. М. Кулеша-Любінець**